

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Bön: Käre Herre, lär oss vad du vill med våra liv, och hjälp oss att använda vår tid rätt när du söker oss och undervisar oss i ditt ord. Öppna våra hjärtan för undren i din undervisning. Amen.

Predikotext: Jer 18:1–10:

1 Detta ord kom till Jeremia från HERREN. Han sade: 2 "Res dig och gå ner till krukmakarens hus. Där ska jag låta dig höra mina ord." 3 Då gick jag ner till krukmakarens hus och såg att han arbetade på drejskivan. 4 Och kärlet som han höll på att göra av leran misslyckades i hans hand. Då började han om och gjorde det till ett annat kärl, så som han ville ha det.

5 Och HERRENS ord kom till mig. Han sade: 6 "Kan jag inte göra med er, ni av Israels hus, så som den krukmakaren gör? säger HERREN. Som leran i krukmakarens hand, så är ni i min hand, Israels hus. 7 Ena gången talar jag om ett folk och ett rike att jag tänker rycka upp, bryta ner och förgöra det. 8 Men om folket som jag talat om vänder om från sin ondska, ångrar jag det onda som jag hade tänkt göra mot dem.

9 En annan gång talar jag om ett folk och ett rike att jag tänker bygga upp och plantera det. 10 Men om de då gör det som är ont i mina ögon och inte hör min röst, då ångrar jag det goda som jag hade sagt att jag skulle göra mot dem.

Herre, helga oss i sanningen. Ditt ord är sanning. Amen.

Kan Gud ångra sig? Två gånger i vår text sägs så: Om folket vänder om ångrar Gud det onda som han hade tänkt göra, och om de gör det som är ont ångrar han det goda som han hade sagt att han skulle göra mot dem.

Det här måste vi inledningsvis säga något om. Sen ska ta oss an bilden av krukmakaren och leret och lära oss något om hur vi skapade varor ska förhålla oss till Skaparen.

Slutligen ska vi se hur dagens tema manar oss till *omvändelse* och att lära känna Guds nåd.

Kan Gud ångra sig?

Det verkar som om Bibeln inrymmer en motsägelse:

I 4 Mos 23:19 framför den hedniske profeten Bileam sin andra profetia, när han kallats av Moabs kung Balak att förbanna Israel. Där säger han med ord som Gud lärde honom:

Gud är inte en människa, så att han skulle ljuga, inte en människoson, så att han skulle ångra sig.

I 1 Sam 15:29 säger profeten Samuel till kung Saul, när han på Guds uppdrag straffar honom för hans olydnad:

Den Härlige i Israel ljuger inte och ångrar sig inte, för han är inte en människa som ångrar sig.

Profeten Malaki säger i Mal 3:6, när han tillrättavisar Israel för deras synd:

Jag, Herren, har inte förändrats.

I sin bok *Skulle då inte jag bry mig om Nineve?*, som handlar om profeten Jona, utreder Lars Borgström den här frågan på ett klagörande sätt. Jona har först flytt bort från Gud och sedan gjort som han befallde och gått till Nineve och predikat för dem om Guds straff för deras synder. Det ledde till att de ångrade sig och kungen utlyste en 40 dagars fasta. Sedan heter det (Jona 3:10):

När Gud såg vad de gjorde, att de vände om från sin onda väg, ångrade han det onda som han hade hotat att göra mot dem och gjorde det inte.

Borgström påminner om att Bibeln ibland uttrycker sig på ett antropomorft sätt, alltså beskriver honom med mänskliga uttryck. Men Gud är inte som en människa att han ändrar sitt sinne, utan att han handlar på ett nytt sätt. Gud främjar alltid det goda och står emot det onda. När människor ändrar sitt sinne förändras Guds attityd till dem. Det här har vi ett exempel på hos Jeremia (Jer 26:2–3):

Så säger HERREN: Ställ dig i förgården till HERRENS hus och tala till alla Juda städer, till dem som kommer för att tillbe i HERRENS hus. Tala till dem alla de ord som jag befäller dig att tala. Ta inte bort något från dem. Kanske kommer de att lyssna och vända

om var och en från sin onda väg. Då ska jag ångra det onda som jag har i sinnet att göra med dem på grund av deras onda gärningar.

När Israels folk vid Sinai hade gjort en guldkalv och dansat kring den ville Gud förgöra dem i sin vrede. Men Mose bad för dem och då ångrade Gud det onda han hade tänkt göra. Moses förbön fick Gud att ångra sitt beslut att förgöra folket.

Vi kan till sist ännu tänka på hur Gud ångrade, eller sörjde, att han hade gjort människorna då de var fyllda av synd. 1 Mos 6:7: Han blev bedrövad i sitt hjärta. Och så lät han syndafloden utplåna nästan allt liv. Men han ville fortfarande frälsa människosläktet. Därför skonade han Noa och hans familj för att hans löfte om Frälsaren skulle bli verklighet genom Sems efterkommande.

Det är ett fast bibliskt ord att Gud står vid sina löften. Vi kan med glädje sjunga tillsammans med sångförfattaren:

*Vad han har lovat är fast som döden,
han är densamme i lust och nöden.
Han kan ej ljuga, ty han är Gud,
han kan ej glömma sin köpta brud.*

Vi kan se att Guds hot och löften båda är verkliga. Det uttrycks genom Bibelns två huvudläror: lag och evangelium. Gud är konsekvent enligt sin oföränderliga rättfärdighet och nåd. Vi ska återkomma till det senare. Låt oss nu se på

Krukmakaren och leret

Den här bilden använder också Paulus i Rom 9:19–21, sedan han undervisat om Guds utväljande av Jakob:

Nu säger du kanske till mig: Varför klandrar han oss då? Vem kan stå emot hans vilja? Du människa, vem är då du som ifrågasätter Gud? Det som formas kan väl inte säga till den som formar det: Varför gjorde du mig sådan? Har inte krukmakaren den rätten över leran att av samma klump göra ett kärl för hedrande ändamål och ett annat för mindre hedrande?

Paulus har strax före hänvisat till att Gud förhärdade faraos hjärta för att visa sin stora nåd mot sitt utvalda folk Israel. Och det är starka ord han använder: *Alltså är han barmhärtig mot vem han vill och förhärdar vem han vill.*

Om det är så, säger vårt förstånd, att allt beror på vad Gud vill, och att Gud också genomför det han vill, vad kan han då vänta av oss? Vi är ju bara som viljelös lera, som krukmakaren formar som han vill. Kan då leret påverka vad krukmakaren gör av det?

Vårt förstånd protesterar mot en av Bibelns stora sanningar: att vi som fått tron inte har valt att följa Gud, utan att han redan långt innan vi kunnat fatta något beslut utvalt oss i Kristus och skrivit in våra namn i Livets bok. Det har han gjort redan innan världens grund var lagd, som det står i Ef 1:4f:

Han har utvalt oss i honom före världens skapelse till att vara heliga och fläckfria inför honom. I kärlek har han förutbestämt oss till barnskap hos honom genom Jesus Kristus, efter sin goda viljas beslut.

Därför heter det också i Rom 8:28f:

Vi vet att allt samverkar till det bästa för dem som älskar Gud, som är kallade efter hans beslut. Dem som han i förväg har känt som sina har han också förutbestämt till att formas efter hans Sons bild, så att Sonen blir den förstfödde bland många bröder.

Den här läran är svår för vårt förstånd. Och vi ska inte börja grubbla över om vi är kallade och förutbestämda, utan vi ska tacka Gud för att han visat oss en sådan nåd att han har kommit till oss, att vi lärt känna honom och ge honom hela äran för det, och inte berömma oss själva.

Här vill jag hänvisa till en annan ny bok. Det är en bok om Job, skriven av Seth Erlandsson. Job var en man som var mycket rik, men som blev fråntagen först sina barn, sitt tjänstefolk och sin boskap, och sedan svårt slagen med svår sjukdom. Tre vänner kom och led med honom i hans elände i sju dagar och sen började de förebrå honom. De menade att han hade gjort någon särskild synd som var orsak till hans lidande. De resonerade efter sitt förstånd, och det gick fel. Men de visste inte, och det visste inte heller Job, att det var djävulen

som inför Gud hade utverkat rätt att slå honom med olyckor. Men Gud gav gränser för vad djävulen fick utsätta honom för.

Till slut talar Gud till Job och lärde honom skilja mellan Skaparens vishet och människans begränsade kunskap. Då erkände Job sin okunskap och gav Gud äran. Då fick han dubbelt igen mot det som han hade mist.

Men vi får ingen riktig logisk förklaring till hur Gud tillåter det onda. Vi får veta att Gud är större än vi, och att vi ska underordna oss hans storhet och ge honom ära.

Kan jag inte göra med er, ni av Israels hus, så som den krukmakaren gör? säger HERREN. Som leran i krukmakarens hand, så är ni i min hand, Israels hus.

Jeremia får predika Herrens ord om olycka över det avfälliga folket och visar att Gud har all rätt att straffa det för deras synder. Men det sker inte i en tillfällig ilska, så som vi kan bli upprörda över oförrätter och känner en lust att hämnas. Gud har verkligen orsak till sin vrede. Han förmanar (v 11):

Se, jag bereder en olycka för er och tänker ut en plan mot er. Vänd därför om, var och en från sin onda väg, och ändra ert liv och era gärningar.

Jeremia har om och om igen fått uppdraget att kalla folket till omvändelse. Men folket svarar: *Det är lönlöst. Vi tänker följa våra egna tankar och göra var och en efter sitt onda och hårda hjärta.*

Det här leder till att Gud måste straffa folket med att förstöra Jerusalem och det sköna templet som Salomo hade byggt, och han måste föra bort folket i fångenskap till främmande land. Så hade han också undervisat genom Mose, som förelagt folket välsignelse om de följer hans ord men förbannelse om de viker av från det. Nu var det dags. Nu kommer straffet, och det blir fruktansvärt. Folket får som de har förtjänat. Och ingen ska komma och säga att Skaparen inte får handla enligt sin rättfärdighet och straffa dem som avviker från hans Ord och bud. Därför tar han bilden av krukmakaren och leret. Men det finns ett syfte: Barnets sanna väl allena.

Kallelse till omvändelse

Temat i dag är *Besökelsetider*. Syftet är att Guds lag ska leda oss till omvändelse och att vi ska lära känna hans nåd.

Sådana vi är av naturen är vi föremål för Guds vrede. Vi har alla syndat, för den första Adam överträdde Guds enda bud: *Av trädet med kunskap om gott och ont ska du inte äta, för den dag du äter av det ska du döden dö* (1 Mos 2:17). Människan har inte rätt till den djupa kunskap som bara är förbehållen Skaparen. Vår uppgift är att underordna oss och ära honom utan att ifrågasätta honom.

Det finns en sak som är synnerligen klar angående Guds vilja. Det står tydligt i Bibeln: *Gud vill att alla människor ska bli frälsta och komma till insikt om sanningen* (1 Tim 2:4). Eftersom vi är så bångstyriga och hårdnackade måste han använda hårda medel för att föra oss till omvändelse. Genom sitt ord visar han hur vi är onda och förtjänar hans straff. När vi inte låter hans ord överbevisa oss, utan förhåver oss i stolthet över vad vi tycker oss kunna, och glömmer hans ord och bud, då måste han många gånger ta till yttre hårda medel för att överbevisa oss.

I dagens värld är det inte svårt att se hur Gud straffar genom att använda olyckor och nöd: krig och våldsdåd, jordbävningar, klimatförstörelse. Den här sommaren ser vi bokstavligt hur jorden är på väg att brännas upp. Genom Uppenbarelseboken visar han sin tjänare Johannes hur det ska bli i de yttersta dagarna.

Allt det här ska få oss att besinna att vi behöver vända om, bekänna vår synd och söka oss till vår Frälsare. Och Gud har inte varit tyst: han har gett oss sitt Ord som talar om hur han vill frälsa oss. Han har frälst oss genom att låta sin enfödde Son bli en människa som vi, och han måste lida all den nöd som synden förorsakat, utan att ändå själv falla för en enda frestelse till synd. Och han har tagit på sig hela världens syndaskuld och dött för den på korset. Och han sa på korset: *Det är fullbordat!* Nu återstår ingenting. Porten är öppen. Nu har han kommit till oss i dag med kallelsen att lyssna.

Vi kan sammanfatta dagens text: Sådana vi är av naturen är vi föremål för Guds vrede. Men

när vi vänder om till honom, bekänner våra synder och vädjar till Jesus ser Gud med mildhet på oss och förbarmar sig. Också i dag står han med öppna armar och tar emot syndare i Jesu namn. Det är inte i egen kraft, utan i hans namn som vi, med förtröstan på hans oföränderliga kärlek och barmhärtighet, får se fram mot den dagen när han kommer på den yttersta dagen och ska säga: Kom, ni min Fars välsignade.

*Så kom nu, människor alla,
till nådastolen fram!
Bland oss må evigt skalla:
Halleluja, Guds Lamm!
Ge honom pris och heder,
ni återlösta får!
All världen, fröjda eder!
Guds salighet är vår.*

Amen.